ORATIO
PETRI de ALLIACO
Cardinalis Cameracensis

DE OFFICIO IMPERATORIS, PAPÆ, RELIQUORUMQUE MEMBRORUM CONCILII CONSTANTIENSIS PRO EMENDATIONE ECCLESIÆ;

Habita Constantiæ, in Concilio generali,
Anno MCCCC XVII.

Ex *antiquissimo Codice*, impresso *Argentinæ Anno* 1490.

ERunt *signa in sole, luna & stellis.* Considerantibus nobis verba proposita triplex occurrit quæstio, pro eorum introductione in hujus sermonis procemio breviter explicanda. Prima. Qualiter verba hæc Evangelica ad ea, *quæ nobis hic sunt agenda*, pertineant. Secunda. Quid significent illa cœli luminaria, quæ *nobis* consideranda præsentantur. Tertia. Quæ sint ista signa cœlestia, quæ *nobis* futura prænunciant.

Hæ siquidem quæstiones *multorum* forte *hic astantium* animos pulsant, qui secum taciti admirantes interrogant: Quam ob causam, quamve rationem aut congruentiam verba hæc proponere decreverim, & huic applicare sermoni. Quid, inquiunt, ad rem pertinet, quid *ad propositum* attinet *concilii generalis: Erunt signa in sole, luna & stellis.*

Prima igitur quæstio proponitur, qualiter verba hæc Evangelica ad ea, *quæ nobis hic sunt agenda*, pertineant. Pro quo sciendum nobis est, quod verba præmissa omnino arbitratus sum huic sermoni aptissime convenire, quod hi, *qui in hac synodali congregatione præsentes* adsunt, *debent esse velut clarissima cœli luminaria*, soli, lunæ ac stellis merito comparanda, ut sequentia plenius declarabunt.

Nec caret congrua ratione rationabilis congruentia. Quia hæc verba, quæ ad literalem intellectum dicta sunt de signis adventus Domini ad generale judicium finale, juxta sensum spiritualem intelligi possunt de signis *adventus* ejus *ad generale concilium*, seu *judicium synodale*; De quo adventu ipse in Evangelio legitur promisisse: *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi in medio illorum sum.*

Votum pro gratia & auxilio Dei in Concilio Const.

O utinam bone Jesu, *utinam sis hic in medio nostrum*, ubi duo non solum vel tres, sed *tanta fidelium multitudo universalem repræsentans Ecclesiam* congregatur. Qui utique congregati sunt in nomine tuo, in nomine Jesu, in nomine salvatoris, nempe titulo seu *causa procuranda* salutis & *salutaris utilitatis*, non particularis quidem sed *universalis*, nec unius aut paucorum membrorum tuorum, sed *totius* tui mystici corporis, totiusque *tuæ Christianitatis.* Utinam ergo salutifer Christe, utinam *nobis* in tuo salutari nomine *congregatis* ita digneris *præsens* assistere, ut, pulsis errorum tenebris & peccatorum nebulis, effici mereamur *clara luminaria* cœli spiritualis, id est, tuæ *Ecclesiæ militantis*, & in nobis reluceant læta signa salutaris consolationis. Ut sic vere possit dici: *Erunt signa in sole, luna & stellis.*

Scopo Concilii Const. emendatio Christianismi.

Secunda quæstio erat, quid significent illa cœli luminaria, quæ præmissa verba nobis consideranda præsentant. Pro qua considerandum nobis est, quod, sicut in cœlo corporali, sic in cœlo spirituali, hoc est, *in præsenti Ecclesia,*

clesia, quæ Gregorio teste sæpe in sacro eloquio regnum cœlorum dicitur, ordinatissimus Rex, omnium dispositor, diversa luminaria disposuit, de quibus in principio libri Genesis scriptum est: *Fecit Dominus duo magna luminaria. Luminare majus, ut præesset diei, & luminare minus, ut præesset nocti, & stellas.*

Ecclesiæ lumina Papa & Imperator.

Habet igitur *Ecclesia* duo luminaria magna, solem & lunam, habet & stellas varias.

Officium Papæ, Imperatoris, Ecclesiasticorum.

In *sole Papalis* Majestas, quæ præest diei, id est, *spiritualibus*; In *luna Imperialis* potestas, quæ præest nocti, id est, temporalibus. In *stellis* vero diversorum statuum *Ecclesiasticorum* varietas, quæ suis subest majoribus, congrue designatur, sicut plenius patebit ex his, quæ inferius dicenda sunt.

Omnes Christiani orbis status in Concilio Const. præsentes.

O quam decora est Ecclesia Christiana horum luminarium mira varietate, variaque claritate, dicente Apostolo: *Alia est claritas solis, alia luna, alia stellarum, & stella a stella differt in claritate.* Ecce ergo, quam bonum & quam jucundum est, horum luminarium variam claritatem videre! Quod tamen *nobis nunc Domino donante* concessum est, *cum solem & lunam, utramque* videlicet *potestatem*, spiritualem & temporalem, *sacerdotalem & regalem*, simulque cum eis stellas varias, id est, *varios Ecclesiæ status* ad illuminandum universalem faciem terræ videamus *in hoc sacro concilio* convenire. Ut merito de eis dictum sit: *Erunt signa in sole, luna & stellis.*

Magna spes ex Concilio Const.

Tertia quæstio fuit: Quæ sint ista signa cœlestia, quæ verba prædicta nobis futura prænunciant. Pro quo pensandum nobis est, quod in cœlo spiritualiter intellecto, hoc est, *in hoc sacro generali concilio, quo universalis repræsentatur Ecclesia*, in sole, luna & stellis apparere incipiunt signa multa, signa magna, signa nova, signa utique cœlestia, sua multitudine stupenda, sua magnitudine miranda, sua novitate jucunda, quæ plurimis retro actis temporibus fuerunt abscondita, fueruntque tristia signa illis omnino contraria.

Sed quod parabolice & obscure diximus, jam clare & lucide disseramus. Scimus namque, & satis, superque satis per experientiam docti sumus, qualiter proh dolor, in sole, luna & stellis præcesserint *signa tristitiæ* & mœroris, signa videlicet *schismatica divisionis*, & *Ecclesiastica deformationis*. Propter quod impletum est illud Joëlis vaticinium: *Sol & luna obtenebrati sunt, & stellæ retraxerunt splendorem suum.*

Schisma ante Concil. Const.

Ecclesiæ deformatio ante Const. Concilium.

Jam vero quod gaudentes referimus, videre speramus *signa jucunditatis* & lætitiæ, signa charitatis & concordiæ, signa prosperitatis & complacentiæ, signa videlicet *pacificæ unionis & reformationis Ecclesiasticæ.*

Spes unionis ac reformationis in Concilio Const.

Hæc est ergo mirabilis mutatio dexteræ excelsi, quam in sole, luna & stellis nunc inchoari videmus, dum *hoc sacrum concilium ad hunc finem congregatum* aspicimus, ut sancta mater *Ecclesia* jam dudum per schismaticam divisionem miserabiliter *deformata*, nunc per pacificam unionem *reformetur*. Sane NEC VERA UNIO SINE REFORMATIONE, NEC VERA REFORMATIO SINE UNIONE ESSE POTERIT. O præclarum & prosperum diem, & quem meritò sanctum dixerim, sub quo hoc fieri contigerit! O beatos oculos, qui hoc videre meruerint! O *felicem locum*, *hanc* videlicet *Constantiensem civitatem*, meque pariter cum ea jucundæ exultationis participem, quem intra terminos *commissæ mihi legationis ad partes Alemaniæ* Dominus ad hoc eligere dignatus est.

Ecclesiæ reformatio finis Concilii Const.

Unio Ecclesiæ absque reformatione in Concilio Const. non speranda.

Petrus de Alliaco Legatus in Germania ante Concilium Const.

Sed magis laudanda & veneranda, & cum lætabunda gratiarum actione dignis præconiis extollenda *immensa Dei clementia*, quæ tam ingens largitatis beneficium Ecclesiæ suæ contulit, ut terribilia signa horrendi *schismatis* tam mirabili mutatione converteret in tranquilla signa optatæ *unionis & pacis*, de quibus dictum est; Erunt signa in sole, luna & stellis.

Hæc igitur hactenus de tribus præmissis quæstionibus *generaliter* dicta sint. Sed jam restat, ut *specialiter* consideremus dicta luminaria, & in eis sigillatim notemus signa, & signemus mysteria.

Primo quidem in *sole* signa *præsidentia* paste-

pastoralis. Secundo in *luna* signa *prudentiæ temporalis.* Tertio in *stellis* signa *assistentiæ specialis* & obedientiæ filialis.

Officia pastoralia Papæ.

In primis ergo consideremus in *sole*, id est, in *papali sublimitate* signa *præsidentiæ pastoralis.* De qua singulariter Petro pro se & suis successoribus à Christo dictum est: *Pasce oves meas.* Non quidem specialiter has vel illas, sed generaliter universas.

Hæc autem *Papalis sublimitas*, & ejus *pastoralis præsidentia*, ac eminentia singularis *soli* meritò comparatur propter tres excellentias, quas in eo specialiter cognoscimus. Habet enim sublimitatem positionis, habet nobilitatem conditionis, habet utilitatem operationis. Sic *Pontifex summus* & pastor supremus instar solis: Habet positionis sublimitatem, *si bene intraverit.* Habet conditionis nobilitatem, *si bene vixerit.* Habet operationis utilitatem, *si bene rexerit.*

Characteres Pontificis boni cum sole comparati.

Legitima electio.

Honesta vita.

Bonum regimen.

Sed è contra quod absit, pastor ab his conditionibus solis degenerat: *Si male intraverit*, per injustam & reprobam ambitionem: *Si male vixerit*, per inhonestam & scandalosam conversationem: *Si male rexerit*, per torpidam & otiosam remissionem, vel per tyrannicam & onerosam ac odiosam administrationem.

Notæ mali Pontificis.

Illegitima electio.

Inhonesta vita.

Malum regimen.

Hæc proh dolor essent signa tristia, & non illa jucunda signa, quæ divina favente clementia nunc in sole nostro videre speramus, ut de eo cum Psalmista Domino dicere valeamus: *Tu fabricasti auroram & solem.* Fabricat enim Deus solem, *quando summus Pontifex* per canonicam institutionem *dignus eligitur.* Et tunc ex Dei opere verus sol efficitur, & recte super alios sublimatur.

Dei est bonum constituere Pontificem.

Sed non est ille sol verus, sed falsum *solis simulacrum*, qui manibus hominum, id est, *humanis & dolosis adinventionibus* fabricatur, sicut in Psalmo scriptum est: *Simulacra gentium argentum & aurum, opera manuum hominum.* Imo de talibus idolis per Jeremiam dicitur: *Conteret Dominus statuas domus solis.*

Ex prava Papæ electione fit falsum solis simulacrum.

O utinam beata Trinitas sua omnipotenti virtute conterat statuas domus solis, id est, *simulacra Romanæ Ecclesiæ*, quæ est domus summi Pontificis! Utinam, inquam, illa *simulacra* conterat, quæ in contumeliam individuæ Trinitatis *trinum* sibi *nomen papatus* multiplicare conati sunt, cum tamen eum tres simul habere nequeant, sed unus solus veri solis & veri Papæ nomen & realem dignitatem obtinere debeat.

Simulacra Ro. Ecclesiæ tres Pontifices in schismate ante Concilium Const.

Unde in *plurium de hoc nomine contendentium irrisionem* alias me scripsisse recolo, quod, sicut in divinis veneranda est & adoranda Trinitas personarum, sic in humanis verenda & abominanda *trinitas Paparum.* Cum enim *sol* dicatur quasi per excellentiam *solus lucens*, non potest esse sol trinus, sed necesse est, ut solus sit, & unicus. Unde, licet narrent historiæ, tres soles in cœlo aliquando visos fuisse, sicut testatur Eusebius, tamen secundum Philosophos nunquam plures fuerunt realiter, sed solum apparenter. Nam quædam nubes interposita apparere fecit plura solis simulacra eidem similia; Et illud fuit signum pronosticum inundationis futuræ.

Unum esse debere Papam.

Sic revera à *tempore præsentis schismatis* quædam fuit nubes ingratiæ & malitiæ, quæ in Romana curia *plura* solis, id est, *papalis dignitatis simulacra* fecit lippis oculis apparere. Quod monstruosum prodigium præsagium fuit *inundationis plurium scandalorum*, de quibus magis flere libet, quam aliquid dicere.

Hoc autem *sacrum concilium* ad hunc finem specialiter institutum est, *ut*, fugatis hujus erroris tenebris, *conterantur hujusmodi simulacra*, & juxta verbum Christi, fiat unum ovile & unus pastor, qui tanquam verus sol unus & solus clarescat, & suo lumine universam illustrans Ecclesiam schismatis scandala sicut fœnum ante conspectum solis incalescentis arescere faciat. Ut de eo dici possit illud propheticum: *Ortus est sol in ardore, & arefecit fœnum.* Et hæc de sole, & prima nostri sermonis consideratione sufficiant.

In Concilio Const. Paparum multitudo minuenda.

Officia Imperatoris in Concilio Const.

Jam ergo consideremus in *luna*, id est, REGALI seu IMPERIALI MAJESTATE signa *providentiæ temporalis.* De qua scriptum est:

Sine Imperatore pax Ecclesiæ nulla.

est: *Absque regali providentia impossibile est pacem rebus dari.*

Hæc autem REGIA MAJESTAS & ejus temporalis providentia, *lunæ* merito comparatur propter tres conditiones, quas in ea sensibiliter experimur. Est enim luna secundum Isidorum imitatrix solis, dominatrix maris, & ministra roris. In quibus designantur tres excellentiæ, quæ debent regali providentiæ specialiter convenire. In imitatione solis, id est, spiritualis claritatis, fulgor *claræ prudentiæ*; In dominatione maris, id est, temporalis mutabilitatis, vigor *magnæ potentiæ*. In ministratione roris, id est, visceralis pietatis, dulcor *veræ clementiæ*.

Tres characteres Imperatoris: Prudentia, Potentia, Clementia.

Hæc sunt signa, quæ in luna nostra, hoc est, in regali providentia nunc Domino concedente videre speramus. Ut *per ejus prudentiam* clarescat *veritas in discernendis judiciis*: Ut *per ejus potentiam* ferveſcat *severitas in corrigendis vitiis*. Ut per *ejus clementiam* dulcescat *serenitas in sublevandis miseriis*.

Imperator verax & sagax in discernendis judiciis. Severus in corrigendis vitiis. Clemens in lenientis miseriis.

Speramus igitur, quod per REGIS *nostri prudentiam* clarescet *veritas in judiciis discernendis*, juxta illud, quod in proverbiis scribitur: *Rex, qui judicat in veritate, thronus ejus in æternum firmabitur.*

Speramus insuper, quod *per ejus potentiam* ferveſcet *severitas in vitiis corrigendis*. Et sic de eo verificabitur illud, quod ibidem legitur: *Rex, qui sedet in solio judicii sui, id est, sua regali potentia atque providentia, dissipat omne malum.* Et notanter dictum est: *Omne malum.* Ut detur intelligi, quod Regia severitas non debet unum malum dissipare, & aliud dissimulare, sed sine personarum acceptione *omne malum* punire: Et in hac punitione non bonum naturæ, sed malum culpæ in hominibus persequi.

Spes ex Imperatoris Sigismundi prudentia. Sigismundi potentia.

Speramus denique, quod *per ejus clementiam* dulcescat *serenitas in miseriis sublevandis*. Ut cum sancto Job dicere valeat: *Cum sederem quasi Rex circumstante exercitu, eram tamen mœrentium consolator.*

Sigismundi clementia.

Ad REGIS enim *nostri* clementiam pertinet, ut *severitatem justitiæ per serenitatem misericordiæ temperet*, & sicut illam contra superbos & rebelles, maxime contra hæreticos & infideles, contra schismatcos, & Ecclesiæ adversantes, sic istam in humiles & subjectos exerceat. Ut ei illud præconium conveniat, quod in laudem optimi Principis ab egregio Poëta dictum est: *Parcere subjectis & debellare superbos.*

His itaque *virtutum* titulis insignitus, *dignus* erit *REX noster gladium accipere*, non sua quidem, sed divina autoritate, nec pro quacunque causa, sed *pro tuitione justitiæ, & Ecclesiæ defensione.* Ut mereatur illud audire, quod Judæ Maccabæo strenuissimo divinæ legis Zelatori dictum est: *Accipe gladium sanctum munus à Deo, quo dejicies adversarios populi mei Israël*, id est, populi Christiani.

Imperatori debetur gladius.

Gaudeat igitur Ecclesia & nos cum ea pariter exultemus, quia *Serenissimus ROMANORUM REX huic sacro generali concilio* humiliter voluit *interesse*: Non quidem ut præsit, sed ut prosit, non, ut spiritualia & Ecclesiastica negotia hîc tractanda regia autoritate definiat, sed ut ea, quæ *synodali determinatione* definita fuerint, sua potestate defendat. Non denique quasi sua interſit, synodalia decreta statuere, aut statuta confirmare, sed ea potius reverenter conservare, & ad eorum observantiam, superbam inobedientium contumaciam suo temporali gladio coërcere: Volens in hoc *exemplum* imitari *religiosissimi Principis Constantini*: De quo legitur in *Decreto*, & plenius habetur in *historia Ecclesiastica lib.* x. & in *Tripartita lib.* II.

Imperator Sigismundus in Concilio Const. præsens. Distincta officia Imperatoris in Concilio Const.

O igitur felicem, o nobis optabilem diem, & toti mundo desiderabilem, quo *in hac sacra synodo* videmus solem & lunam, id est, spiritualem & temporalem potestatem *sibi invicem assistere*, & sese forti ac stabili munire præsidio, ut de eis dici possit illud Propheticum: *Sol & luna steterunt in habitaculo suo.* Et hæc de luna & de secunda nostri sermonis consideratione sufficiant.

Sed jam ultimo consideremus *in*

Officia Ecclesiastica rum in Concilio Const.

stellis, id est, in multiplici *Ecclesiasticorum statuum* varietate, signa specialis *assistentiæ* & *obedientiæ* filialis. De qua mystice & figurative potest accipi illud *Baruch* Prophetæ verbum: *Stellæ dederunt lucem in custodiis suis, vocatæ sunt, & dixerunt: Adsumus.*

Ubi circa *hujus sacri concilii congregationem* tria notare debemus. Primo in *personis congregatis* conditionis nobilitatem: Quia *stellæ dederunt lucem.* Secundo in *persona congregante* autoritatem prælationis: Quia *vocatæ* sunt. Tertio in *ipsa congregatione* subjectionis humilitatem: Quia dixerunt: *Adsumus.*

Nemo à Concilio Const. exclusus.

Viri magni & illustres ad Conciliũ Constantiense præcipue vocati, non plebeji.

Consideremus itaque primo in *personis congregatis* conditionis nobilitatem: Quia *stellæ.* Licet enim *nullæ personæ* catholicæ, etiamsi sint schismaticæ, *ab hac congregatione* sint *exclusæ: Non* tamen specialiter sunt *vocatæ infimæ aut ignorantes personæ*, sed illæ præcipuè, quæ in triplicis *conditionis nobilitate* stellis cœli sunt merito comparandæ, videlicet, in sublimitate excellentis *eminentiæ*, in claritate refulgentis *sapientiæ*, in potestate præcellentis *influentiæ.*

Antistites Ecclesiarũ ad Conciliũ Const. vocati.

Stellæ igitur non qualescunque aut quantumcunque parvæ, vel parum luminosæ, sed tales, quæ per *abundantem virtutis redundantiam* dederunt lucem in custodiis suis, id est, *in variis Ecclesiæ Christianæ locis*, eis ad custodiam deputatis, & in administrationem commissis. De quibus dici potest illud Ecclesiastici: *Species cœli*, id est, decor Ecclesiæ, vel *hujus cœlestis concilii* gloria stellarum mundum illuminans.

Ad Conciliũ Const. vocati auctoritate Papali.

Pontificis esse Concilium convocare, juxta cõmunia jura.

Consideremus deinde in *persona congregante* prælationis autoritatem: Quia *vocatæ* sunt. *Non* enim *propria temeritate convenerunt*, sed *apostolicæ autoritate vocatæ* sunt, ab illo videlicet, qui prælationis ac potestatis plenitudinem habere dignoscitur, id est, *à summo Pontifice*, qui solus potest generale concilium convocare, sicut per *communia jura* positiva probatur.

Quod utique *regulariter* verum est. Sed *jure divino & naturali* patenter *ostenditur*, quod *hac regula in certis casibus exceptionem habeat*, & specialiter in casu *Pisani concilii*, sicut aliàs declaravi. Unde, qui oppositum tenent, literali sensui juris positivi Judaico more nimis tenaciter adhærent, contra quos ait Apostolus: Litera occidit, spiritus, id est, spiritualis sensus vivificat.

Lex illa de jure Pontificis Conciliũ convocandi patitur exceptionem.

Consideramus denique in *hac sacra congregatione* subjectionis humilitatem, quod stellæ dixerunt: Adsumus; id est, *ad specialem assistentiam*, & obedientiam filialem nos humiliter præsentamus. Ut summo Pontifici merito possit hæc congregatio illud Prophetæ verbum dicere: *Ecce adsum, quia vocasti me.* Et hæc de stellis, & tertia nostri sermonis consideratione sufficiant.

Tria momenta in Concil. Const. tractanda.

Præterita corrigenda.

Præsentia ordinanda.

Futura instruenda.

Reformatio Ecclesiæ.

Unio Ecclesiæ.

Conservatio boni in capite quam in membris.

Prudentia versatur circa præterita præsentia & futura.

Reformatio Ecclesiæ, scopus Concilii.

Sed vos, o stellæ clarissimæ, non immeritò quærere potestis: *Quare vocatæ sitis*, ad quid cum sole & luna conveneritis, propter quid cum eis synodaliter hic congregari debueritis? Ad hanc quæstionem respondeo, quod *in hac sacra synodo* sol, luna, & stellæ *propter tria* specialiter *congregentur.* Primo *ad præterita corrigenda*, secundo *ad præsentia ordinanda*, tertio *ad futura providenda.*

Primo *ad correctionem & reformationem Ecclesiastica deformitatis*, quoad præterita. Secundo *ad ordinationem & integrationem pacificæ unionis*, quoad præsentia. Tertio *ad provisionem & evitationem malefica pravitatis*, quoad futura.

His enim tribus temporibus secundum Senecam *tria prudentiæ officia* correspondent. Quæ si nunc debite impleantur, utique juxta verba proposita erunt signa in sole, luna & stellis, id est *in omnibus statibus Ecclesiasticis*, tam *in Ecclesia capite* quam *in membris.* Signa, inquam, jucunditatis, & exultationis, quæ in hac synodali congregatione fieri præstolamur. Et hæc sub triplici conclusione prosequemur.

Prima ergo conclusio est, quod *hac sacra synodus congregetur ad correctionem & reformationem Ecclesiasticæ deformitatis.* Ut merito nobis dici possit illud Ezechielis: *Pro eo, quod versi estis in scoriam, congregabo vos & conflabo, & succendam vos*

vos igne furoris mei, id est Zelo fervoris divini.

O utinam hoc igne, hoc Zelo, hoc divino fervore ita nos conflare & succendere dignetur Spiritus S. *ut* suâ gratia mediante *Ecclesiam, quæ à puritate sui primitivi decoris versa est in scoriam multiplicis deformitatis, purgare & reformare valeamus.*

Necessaria Ecclesiæ reformatio.

Heu, heu, quam *necessaria* sit, & jamdudum fuerit ista *Ecclesiæ reformatio, magna* ejus *deformatio* insinuat, de qua *Bernhardus sermone XXXIII. super Cantica* lamentabiliter conquerendo dicebat: *Serpit hodie putrida tabes per omne corpus Ecclesiæ, & quo latius, eo desperatius, eoque periculosius, quo interius.* Et multis interpositis subdit: *Olim de Ecclesia prædictum est, & nunc tempus impletionis advenit: Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Amara prius in nece martyrum, amarior post in conflictu hæreticorum, amarissima nunc in moribus domesticorum. Non fugare, non fugere eos potest. Intestina ergo & vix sanabilis est plaga Ecclesiæ, & imo in pace amaritudo ejus amarissima. Sed, in qua pace? Et pax est, & non est pax. Pax à paganis, pax ab hæreticis, sed non profecto pax à filiis. Unde vox ejus est plangentis in tempore isto: Filios enutrivi & exaltavi, ipsi autem spreverunt me. Spreverunt & maculaverunt me turpi vita, turpi quæstu, turpi commercio, negotio denique perambulante in tenebris.* Heu, heu & iterum heu, si hæc dicebat ille tempore suo, quid jam dicere possumus tempore nostro, cum illi *mali mores* ex tunc semper *creverint* & processerint ad pejores. Hinc præsentem Ecclesiæ persecutionem, hinc horrendam monstruosi hujus schismatis divisionem, hinc subtractionem obedientiæ ab Ecclesia Romana, aliaque scandala plura secutura ex tunc quidem oculo spiritualis intelligentiæ præviderunt, sicut patet ex scriptis venerabilis Abbatis *Joachim* & *Sanctæ Hildegardis*, quorum non est autoritas contemnenda.

Augurium malorum, quæ ex reformationis neglectu oritura.

Si ergo contra hæc mala *hæc sacra synodus* non providerit *remedia* congrua, audacter affirmo, quod post tam horrendas coruscationes, quas videmus, horribiliora sequentur tonitrua.

Impensum desiderium reformationis.

Utinam igitur, *utinam horum malorum reformatio fiat.* Utinam *ad expurgandam Ecclesiæ scoriam* accendatur in nobis ignis boni furoris, id est, zelus divini fervoris. Ut impleatur, quod præmemoratus *Ezechiel* Propheta subjunxit: *Et conflabimini, sicut conflatur argentum in medio fornacis*, id est, sicut purgatur argentum in fornace, non solum exterius, sed interius & in omni parte, ut *non* sit *ficta* vel simulatoria, *sed perfecta* & vera *purgatio.*

Zelus reformandi Ecclesiam est à Deo expetendus.

Hoc autem fieri non poterit, nisi Christus afflatu suo nos inflammet in fornace *charitatis*, & ardere faciat igne suo, videlicet *zelo ardentis fervoris, vitiorum scoriam expurgantis*, de quo ipse ait: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo, nisi ut ardeat.* Et hæc de prima conclusione.

Unio Ecclesiæ in Concilio Const. restauranda.

Secunda conclusio est, quod *hæc sancta synodus congregetur* ad reordinationem & *reintegrationem pacificæ unitatis.* Ut de nobis verificetur, quod in Evangelio legitur: *Erant discipuli pariter congregati, quando venit & stetit Jesus in medio eorum, & quando ait eis, pax vobis.*

O utinam *in medio hujus synodalis congregationis ita* venire & perseveranter stare dignetur salvator Jesus, ut sua præsentia nobis *Ecclesiasticam* afferat *pacem, & pacificam unitatem!* Utinam ad hanc reordinandam & reintegrandam sic nobis secum cooperari concedat, ut nostri laboris fructum universitas Christiana sentiat. Hoc itaque labore nullus esse potest fructuosior, hoc fructu nullus sentiri potest suavior. Nec his pacis laudibus diutius oportet insistere, cum talibus scripturæ plenæ sint nobis non ignotis.

Sed *in tanti boni persecutione nostram decet negligentiam arguere*, nostram pigritiam excitare. Nimis enim hoc in negotio temnimus, nimis huc usque quievimus, nimis obdormivimus. *Exsurgendum tandem est*, & data nunc opportunitate & occasione cœlitus exhibita, ad hoc tam arduum, & Ecclesiæ Dei tam necessarium virtutis opus efficaciter assurgendum. Et quia, *ubi inten-*

intenderis ingenium, valet, ut ait Comicus, ideo omnes hic ingenii vires impendamus, totis conatibus incumbamus, rumpamus moras, tollamus dilationes, & pacem hanc tam utilem modis omnibus & viis rationalibus fine debito terminemus.

Ad hunc vero finem obtinendum hanc conclusionem audacter affirmo, quod *in hoc concilio nulla via possibilis* erit *repellenda*, seu penitus reprobanda, nisi quæ probabitur esse juri naturali seu divino contraria. Nam ad illud jus necessario recurrendum est, ubi jura non providerunt humana. Et hæc de secunda conclusione sufficiant.

Providendum in Concilio Const. adversus futura Ecclesiæ damna corruptionē- que novā. Remediū adversus futura Ecclesiæ mala quæsitum in Const. Concilio.

Tertia conclusio est, quod hæc sancta synodus congregetur *ad provisionem & evitationem futuræ maleficæ pravitatis.* Ut convenienter hic aptari videantur verba, quæ Moses in Deuteronomio loquitur: *Congregate ad me omnes majores natu per tribus vestras, atque doctores, & invocabo contra eos cœlum & terram. Novi enim, quod post mortem meam iniqua agetis, & occurrent vobis mala in extremo tempore.* Quo Mosis exemplo docemur, quod ad hoc *synodaliter congregemur*, ut non solum *præterita mala corrigere*, aut *præsentia reordinare* debeamus, sed etiam, ut *contra futura providere*, & ea, quantum in nobis est, *in* nostris *posteris evitare* curemus.

Præcavendum, sed & exequendū.

O utinam majores natu, utinam Ecclesiæ pastores & doctores *hic congregati*, & hoc exemplo admoniti diligenter attendant hominum pronitatem ad malitiæ pravitatem. Utinam vigilanter sic *futura mala prævideant*, ut contra ea utiliter *provideant.* Utinam in præsenti talem adhibeant *provisionem*, quæ in futuro debitam habeat *executionem.* Quia parum est, *jura condere*, nisi sint, qui ea possint & velint *conservare.*

Hic vero unum quod ad præsens propositum maxime pertinet, singulariter admoneo: ut *in sacra synodo talis provisio* fiat, *ut per eam* hoc horrendum *schisma cito finem capiat*, ipsoque finito in posterum *ex causis similibus simile* fieri non contingat.

Unde, cum nunquam simile fuisse legatur, diligenter considerandæ sunt *principales radices*, & *radicales* ejus *causæ*, seu *occasiones.* Et contra eas, ne in futurum similes orirentur, per synodalia decreta essent convenientia remedia providenda, *exemplo sanctorum patrum*, quorum sequi debemus vestigia, qui *in conciliis generalibus* contra præcedentia schismata futura remedia leguntur statuisse. De qua materia plenius alibi tetigi, sed hic transeo brevitatis gratia. Et hæc de tertia conclusione sufficiant.

Sic ergo sub conclusione triplici breviter & summatim ea tetigimus, propter quæ hic synodaliter congregamur.

Magna autoritas Concilii Constant.

Sed circa illa *quantum autoritatis habeat hæc sacra synodus*, non videtur utile omnino silentio præterire. Sciendum est igitur, quod in cœlo cum sole & luna sint & aliæ *stellæ*, non solùm ut eis assistant, sed etiam, ut *cum eis influant.* Non enim tantummodo soli & lunæ, sed cæteris stellis, imo generaliter omnibus lationibus superioribus subjectus est hic mundus inferior, sicut Aristoteles ait, ut tota virtus ejus gubernetur inde. Sic in cœlo spirituali, *in hac* videlicet *generali Synodo*, quæ tanta stellarum varietate, variaque venustate coruscat, cum sole & luna congregatæ sunt stellæ hujusmodi, non solum ut soli & lunæ, id est, *summo Pontifici assistendo* eidem se obedientes exhibeant, sed etiam ut *cum eo sua virtute multiplici influendo* circa ea, *quæ hic agenda sunt*, *speciali autoritate concurrant.*

Omnes in Concilio præsentes status in consiliis concurrant.

Consulendo, Decernendo, Exequendo.

Ad hæc autem tripliciter concurrere dignoscuntur. Primo *ad dubia consulendum.* Secundo *ad consultata decernendum.* Tertio *ad decreta exequendum.*

Exemplo antiquorū Concilior. Formula conciliorū priscorū.

Hæc autem non solum *humano*, sed etiam *divino jure* probantur. Nam *in antiquis conciliis* & maxime approbatis hujuscemodi verba leguntur: *Placuit sancto concilio*, vel *concilium definivit*, vel *statuit sanctum concilium.* Papa etiam quandoque dicit: *Autoritate concilii & consensu* definitum est.

Hæc autem, aliaque multa similia *à divi-*